

EDITORIAL

Maghiliusa batuk sa Anti-Terror Law! Pukanon ang rehimeng US-Duterte!

Sa mandu ni Duterte kag sang iya National Task Force to End Local Communist Armed Conflict (NTF-ELCAC), ginratsada sang mga sulu-guon ni Duterte ang ginatawag nga Anti-Terror Law sining nagtaliwan nga pila ka adlaw. Napresentar na ini agud pirmahan ni Duterte.

Paagi sa Anti-Terror Law, mangin lubos na ang layi militar ni Duterte, bisan indi ini pormal nga ginadeklarar. Igabutang sini sa iya kamot ang malapad nga gahum para ipaidalom sa pagpanilag, arestuhon kag madugayan nga ikulong ang sin-o man nga tumuron niya nga “terrorista”.

Labi nga pabaskugon sang layi nga ini ang pagtapna sa mga organisasyon kag indibidwal nga madugay na nga ginainitan ni Duterte kag sang AFP nga “CPP/NPA supporter” bangud sa wala-untat nila nga pagbuyagyag, pagpakamalaut kag pagbato sa korapsyon, pasismo kag pagpakapapet sa mga dumulong, kag bangud sa ila pagpangapin sa demokratikong interes sang banwa. Pinakabulnerable sa layi nga ini

ang masang mamumugon kag imol, kag ang masang mangunguma, mga Lumad kag Moro nga masami naganantus sang pagpang-abuso sang gahum sang mga suldado kag pulis.

Nagakangil-ad gid ang pumulu-yo kon paano ginalapakan sang mga tinawo ni Duterte ang mga proseso sa kongreso agud madasigan nga ipasar ang Anti-Terror Bill nga wala ginarepaso kag ginaamyendahan. Nagasuluka gid sila nga gin-una pa ni Duterte ang Anti-Terror Bill kag ginbalewala ang mga panawagan sang banwa para sa libre nga mass testing kag iban pa nga tikang medikal sa atubang sang pandemya nga Covid-19.

Ang Anti-Terror Bill ginapadali ni Duterte kag sang hunta nga gi-

nabug-os ni Delfin Lorenzana, Eduardo Ano kag Hermogenes Esperon, lunsay mga anay upisyal militar kag mga suluguon sang imperyalismong US. Katuyuan nila nga konsolidahon ang pasista nga pagginahum sa atubang sang lapnagon nga gutom, pag-antus kag nagaindakal nga kaakig sang pumuluyo sa militarista kag palyado nga pag-atubang sang rehimeng Duterte sa Covid-19. Luyag ni Duterte sang dugang nga mga gahum nga layi militar agud kugmaton kag pahipuson ang banwa pero nahadlok siya nga hayagan nga ideklarar bangud sa pangulba nga magpaibwal lang ini sang dugang nga kaakig kag protesta.

Ang pagdalidali nga mangin layi ang Anti-Terror Bill kabahin man sang pakig-ayuanay sa gubyernong US, kabaylo sang kasugtanan para makabakal si Duterte kag ang AFP sang bag-o nga mga helikopter, mga kanyon, *rocket*, misayl kag iban pa

nga armas. Kadungan sini ang pag-suspendir sining Hunyo 2 sang pag-basura sa Visiting Forces Agreement (VFA) base sa rekomendasyon sang iya mga upisyal militar para hata-gan-dalan ang pagsulod sang mga barko kag suldado nga Amerikano sa Pilipinas, bilang kabahin sang pada-yon nga pagsuporta sang US sa bru-tal nga kontra-insurhensya kag gera nga pagpamigos sang AFP.

Sa nagtaliwan nga mga tuig, bi-san wala sang pormal nga deklarasyon, amat-amat nga ginalatag ni Duterte ang rehimen nga layi militar paagi sa 950-adlaw nga layi militar sa Mindanao, Memorandum Order 32, Executive Order 70 nga nagtu-kod sang NTF-ELCAC, kag sini lang, ang pag-angkon sang ginatawag nga “emergency powers” kontra ku-no sa Covid-19.

Gusto niya nga gilayon nga ma-ngin layi ang Anti-Terror Bill agud dalayon nga palig-unon ang pasista nga areglo nga madinalag-on niya nga napanaog paagi sa militarista nga *lockdown* sa Covid-19 kag pala-wigon sa idalom sang “bag-o nga normal” ang mga tsekpoynt, pag-istrikto kag pagkontrol sa populasyo-

n. Ginahimo ini sa tabon sang pag-pugong sa pandemya pero sa kama-tuoran nagaserbi sa pagpabaskog sang militarista nga pagginahum kag pagsulong sang iskema para tukuron ang pasista nga diktadurya.

Kaundan sang Anti-Terror Bill ang hungod nga pagpaburon kag tuman kalapad nga kahulugan sang “terorismo” kag “pagsuporta sa terorismo” agud magserbi nga mala-pad nga lambat para ihulog sa pu-muluyo nga Pilipino kag sa ila mga demokratiko nga pwersa. Ginaha-tagan sini sang gahum ang militar kag pulis nga ikulong sang 14 tuhtub 24 adlaw ang sin-o man nga akusa-han nila nga “terorista” bisan wala sang mandamyento kag wala sang kaso, baliskad sa basehan nga kina-matarung sa *writ of habeas corpus*. Malaut pa, ginkuha sini ang anuman nga salabton sang militar o pulis nga pat-ud magaresulta sa dugang pa nga pag-abuso sa gahum.

Sa nagtaliwan nga mga tuig, wala-tuo ang pag-akusar sang AFP kag PNP sa mga organisasyon, kri-tiko kag personahe bilang mga “communist front” o nagasuporta o nakaangot sa Partido Komunista

sang Pilipinas kag Bagong Hukbong Bayan. Sila mga panatiko nga anti-komunista nga pula ang tan-aw sa sin-o man nga makita nila nga magpangapin sa interes, kaayuhan kag kinamatarung sang mga gina-pigos kag ginahimuslan. Pagapala-laon ini sang ginpasar nga hagna.

Ginagamit ni Duterte ang “anti-terorismo” para tiplangon kag ipa-tulon sa pumuluyo ang mga mapi-guson nga layi nga magakuga sa ila basehan nga kinamatarung. Sa nagtaliwan nga mga tuig, gina-paggwa nga mga pasista ang mga komunista, rebolusyonaryo kag bi-san ang mga aktibista nga mga te-rorista, samtang, ang mga komu-nista, pareho sang tanan nga na-gapanindugan para sa demokrasya, kabahin sa pinakamilitante nga kaaway sang paggamit sang tero-rismo para kugmaton kag pahugon ang pumuluyo.

Sa aktwal, ang pinakadaku nga terorista subong sa Pilipinas wala sang iban kundi si Duterte mismo nga nagmandu sa pagpatay sa pila ka pulo ka libo sa peke nga drug war, nagmandu sa pagguba sa Marawi City. Siya ang nagmandu sa pulis kag militar nga himuon ang mga reyd sa mga baryo kag pagmasaker sa mga mangunguma. Siya man ang nagmandu sa malaparan nga pag-aresto, okupasyon sa mga barangay, paggamit sang mga helikopter para sa terorista nga pagpamomba kag iban pa nga pasista nga krimen.

Uyat ang absoluto nga gahum, lauman kay Duterte ang mas malala pa nga mga porma sang korapsyon, lubos nga pagsurender sang sobe-ranya sa imperyalismong US kag Chi-na, paglumos sang pungsod sa utang, pagpanaog sang dugang nga buhis, paglansang sang sweldo, pagpabor sa mga kapitalista, pag-usik sang pondo para pangbakal sang mga *fighter jet*, helikopter kag mga bomba, kag pag-panaog sang mas malala pa nga poli-siya nga neoliberal nga labing mag-paantus sa pumuluyo nga Pilipino.

Kalayo sang malapad nga kaakig sang pumuluyo ang ginsindihan ni Duterte sa pagduso sini sang Anti-

“Magkaisa...,” *sundan sa pahina 3*

Kaundan

Editorial: Maghiliusa batuk sa Anti-Terror Bill! Pukanon ang rehimens US-Duterte 1

Opensiba sg BHB-Bukidnon 3

Suspensyon sg terminasyon sg VFA 3

Protesta batuk sa Anti-Terror Bill 4

Pagbakal sg kagamitan medikal 5

10 tikang kontra kahalitan 6

Mga drayber ginkulong 6

OFW, gintrato nga daw basura 6

Kababainhan, pigos sa idalom sg *lockdown* 7

Kaltas-buhis ang “donasyon” 8

Sosyalismo kg pag-atipan sa ikaayong lawas 9

Utang sg pungsod, naglab-ot na sa ₱8.7 T 9

Panawagan ni Pope Francis 9

“Indi ako makaginhawa” 10

2 lider-masa, ginpatay sa Eastern Visayas 11

Mga kabutigan sg AFP 11

₱25M, gin-usikan sa operasyon militar 12

Komboy sg ICRC, ginpresyur 12

Mga opensiba sg CPI-Maoist 12

Hilwayon si Huzaifa Halabiya Bader! 12

Maduguon nga rekord sg Elbit Systems 12

Ang *Ang Bayan* ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Pilipinas

Terror Bill sa tunga sang pandemya nga Covid-19. Ang pasismo kag korapsyon sang rehimen sa nagtaliwan nga mga bulan—halin sa di-pang-ikaayong lawas nga militarista nga *lockdown* tubtub sa pagpauntat sang operasyon sang ABS-CBN, ang pag-aresto sa mga kritiko kag mga drayber sang dyip, pagpamomba sa mga komunidad sa kaumhan, pag-aresto sa mga tsekpyont kag mapintas nga pagsilut sa pila ka pulo ka libo, sa pagpatay sa lider sang imol nga si Carlito Badion, ang maanomalya nga pagbakal sang mga gamit pangkaluwasan kag kagamitan nga sobra ang patong nga presyo kag pagdambong sa binilyon nga pondo sa panahon sang emerhensya—labi pa nga magalala sa oras nga pirmanhan ni Duterte ang Anti-Terror Bill.

Ginaganyat sang Partido ang tanan nga demokratiko nga sektor—ang mga mamumugon sa ikaayong lawas, mga drayber, kababainhan kag mga bata, mga tawong-midya, mga artista kag mamumugon pangkultura, mga manunudlo kag empleyado sang gubyrno, mga pamatan-on kag estudyante, mga personalidad sa telebisyon kag sine, magagmay nga propesyunal, tawong simbahan kag tanan nga mamumugon, mangunguma, imol sa syudad kag wala sang trabaho—nga maghiliusa kag tipunon ang tanan nila nga reklamo kag panindugan.

Ginatulod ang pumuluyo nga Pilipino nga maghulag. Dapat nila nga ipanindugan kag pangapinan ang ila nga mga kinamatarung antes ini dalayon nga kuhaon sang pasista nga rehimen. Dapat mag-organisa ang banwa. Dapat iduso nila ang kahilwayan sang midya kag ang kinamatarung sa pagpahayag. Dapat sila nga magbato kag magprotesta.

Dapat sila nga maghulag sa ila mga kampus kag komunidad, sa mga pabrika kag upisina, sa mga simbahan kag parke, kag pangapinan ang mga ini bilang sona sang kahilwayan, kon sa diin mahimo nila nga tipunon ang kusog sang banwa. Dapat madasig nila nga ihanda ang ila kubay, pukawon ang bug-os nga pumuluyo, palig-unon ang ila determinasyon nga makigsumpong sa anti-demokratiko nga mga pwersa sang rehimen tubtub mabasura ang Anti-Terror Bill o tubtub mapatalsik si Duterte. AB

Tsekpyont sang abusado nga pulis, ginpalukpan sang BHB-Bukidnon

Ginpalukpan sang granada sang Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Bukidnon ang mga alemento sang First Bukidnon Police Mobile Force Company nga nagabantay sang tsekpyont sa Barangay Cabulohan, Cabanglasan sang Hunyo 1. Duha ka pulis ang nararong sa opensiba.

Pagkaaga, ginpalukpan sang isa pa ka yunit sang BHB ang nagresponder nga mga pulis sa insidente.

Katuwang sang mga suldado ang mga pulis sa pagkurdon kag pagpamigos sa mga mangunguma kag Lumad sa mga barangay sang Cabanglasan. Sila ang nagabantay sa mga tsekpyont nga nagabalabag sa nagabyahe nga mga residente paggwa kag pasulod sa mga barangay para magbakal sang pagkaon kag magbaligya sang mga produkto nga agrikultural. Ginkumpiska nila ang pila ka ginbakal nga kuno suplay ini sang BHB. Nagtuga ang tsekpyont nga ini sang kabudlay kag kahadlok sa mga residente.

Sa Malaybalay City, ginambus sang isa ka yunit sang BHB-Bukidnon ang nagaoperasyon nga

mga suldado sang 8th IB sa Sityo Bendum, Barangay Busdi sang Mayo 19. Duha ka suldado ang napatay kag tatlo ang napilasan.

Sa Palawan, ginpalukpan man sang isa ka yunit sang Bienvenido Vallever Command ang detatsment sang 18th Special Forces Company sa Mantayog Falls sa Barangay Bunog, Rizal sadtong ulihi nga simana sang Mayo.

Responsable ang yunit militar sa pagpamigos kag paghamlet sa halos 100 pamilya sang tumandok nga Palaw'an sa tabon sang pag-sabat sa Covid-19. Hugot nga ginakontrol sang militar ang hulag sang mga residente sa komunidad. Nagapanguna man ang mga suldado sa mga anti-sosyal nga aktibidad nga nagalab-ot bisan sa katambi nga mga komunidad. AB

"Suspensyon" sang terminasyon sang VFA, indi makakilibot

INDI NA MAKAKILIBOT ang "suspensyon" ni Rodrigo Duterte sa terminasyon sang Visiting Forces Agreement nga ginpirmahan niya sang Pebrero 14.

Sadto pa man, nahibal-an na nga indi ini madayon. Gusto lang ni Duterte nga dugangan sang US ang pondo kag armas nga ginahatag sini sa iya nga rehimen. Gin-atras ini ni Duterte pagkatapos ginpahanugutan siya sang US nga magbakal sang bag-o nga mga helikopter, misayl kag iban pa nga kagamitan militar nga nagabalor sang ₱75 bilyon.

Ang pag-atras sang pagbasura sa VFA kasugpon sa gilayon nga mga plano sang US nga labi pa nga pabaskugon ang presensya sini sa South China Sea kag gamiton ang Pilipinas bilang base sang operasyon. Ini sa atu-

bang sang pagpaigting sa militarismo sang China kag paghanda sang US para sa gera.

Samtang nakapokus ang madamo nga pungsod sa pagtapna sa pandemya nga Covid-19, masako man ang US sa pagpaigting sa presensya sini sa South China Sea sa nagligad nga tatlo ka bulan. Sadtong Abril, duha ka beses ini nga nagpalayag sang dalagku nga warship sa kadagatan. Regular man ini nga nagapalupad sang mga jet fighter. Sang Mayo, naghimo ini sang paghanas militar, upod ang mga tropa sang Australia sa lugar. AB

Protesta sa Anti-Terror Bill ni Duterte

Nagbalik-kalsada ang ginatos nga aktibista pagkatapos ang halos tatlo ka bulan nga *lockdown* para pamatukan ang hagna nga “kontra-terorismo” sang rehimeng Duterte. Nagtipon ang isa ka libo nga raliyista sa sulod sang University of the Philippines (UP)-Diliman sa Quezon City kag iban pa sa Laguna sang Hunyo 4 samtang ginratsada ang hagna sa Manubo nga Panalagan. May ara man sang mga paghulag sang Hunyo 5 sa Iloilo, Cebu, Bacolod kag Butuan; kag sang Hunyo 6 sa Naga kag Legazpi. Kadungan man ang madamo nga *online* nga porum kag protesta. Sa Cebu, ginbungkag sang mga pulis ang malinong nga protesta sang mga 40 aktibista kag gindakop ang walo sa ila.

Una na nga gin-aprubahan sa Senado ang Anti-Terror Bill sang Pebrero sa boto nga 19 nga nagpabor kag duha nga nagkontra. Igabulos ini sa sadto Human Security Act kag nagaunod sang mas mapintas nga probisyon kaangut sang pagpangdakop nga wala sang mandamyento kag pagbilanggo sa sin-o man nga ginatumod sang estado nga “terrorista” o nagasuporta sa “terrorismo”. Mabaskog ini nga ginapamatuhan dulot sang tuman ka sangkad nga depinision sini sang “terrorismo” kag “terrorista”. Nagapamatuhan man sila sa dugang nga gahum nga igahatag sang hagna sa mga pulis kag suldado. Ang nasambit nga hagna ginbulos sa mga una nga ginpresentar sang mga kongresista kag ginparatsada ni Duterte nga wala sang ginpahanugutan nga amyenda. Naaprubahan ini sa Kongreso sang Hunyo 3 sa orihinal nga boto nga 173 nagapabor, 31 nga nagakontra, kag 29 nga *abstain*. Bangud sa pagbaha sang pagpamatuhan, ginbawi na sang pila ka kongresista ang ila nga pag-ugyon sa hagna. Sining Hunyo 6, 13 kongresista ang kinahanglan nga magbaliskad para mapunggan ang pag-aprub sining sa Malacanang.

Padamo nga padamo nga mga sektor ang nagpanawagan para ibasura ang hagna. Nagapanguna diri ang mga pungsodnon-demokratiko nga organisasyon kag demokratiko nga partido sa Manubo nga Panalagan. Nagpahayag man sang pagkontra ang mga organisasyon sang pamatan-on, abugado, mamahayag, mga tawong simbahan, mga unibersidad sang Ateneo kag De La Salle, mga estudyante nga Moro, mga

grupo nga sibiko, mga manunudlo sang UP kag Far Eastern University, kag asosasyon sang mga pribado nga eskwelahan. May ara man nga gin-isa nga pahayag ang walo ka organisasyon sang mga dalagku nga negosyo, lakip ang Makati Business Club. Sa *internet*, naglapnag ang mga panawagan nga #JunkTerrorismBillNow kag “Activists are not Terrorists” (Ang mga aktibista indi terorista) sa kubay sang mga artista sa telebisyon kag pelikula, musikero, atleta kag iban pa nga personalidad. Nagpaabot man sang kritisismo ang Human Rights Watch, kadungan sang United Nations Human Rights Office pagkatapos sini nga ipaggwa ang pahayag bahin sa

makaluluoy nga kahimtangan sang tawhanon nga kinamatarung sa Pilipinas sang Hunyo 4.

Kadungan sang pagpabasura sa hagna, ginpanawagan man sang mga aktibista ang malaparan nga pag-eksamen (#MassTestingNow), kag pagpatalsik kay Rodrigo Duterte (#OustDuterteNow).

Hilwayon ang Cebu 8

Nagbaha ang pagpakamalaut sa pagbungkag sa protesta sa Cebu kag ang suporta sa gin-aresto nga pito ka aktibista sa sulod sang kampus sang UP Cebu kag isa nga nagatan-aw lang. Gintum-ukan sang mga aktibista kag ila nga mga tagasuporta nga dumilian magsulod ang mga pulis kag suldado sa kampus, maluwas kon may pahanugot ini sang unibersidad, sandig sa daan nga mga kasugtanan. AB

Maanomalya nga pagbakal sang kagamitan medikal, nabuyagyag

NABUYAGYAG SANG NAGLIGAD nga bulan ang maanomalya nga pagbakal sang rehimeng Duterte sang tuman kamahal nga mga kagamitan medikal. Pinakaulihi diri ang 10 milyon nga *protective personal equipment* o PPE set nga ginbakal sini sa isa nga indi matumod nga kumpanya nga Chinese sa balor nga ₱1,800 kada set o ₱20 bilyon sa kabilugan. Kinaandan nga makabakal sang PPE sa balor nga ₱400-₱1,000 kada set.

Halin Marso, nag-usik na ang rehimen sang ₱21.8 bilyon sa pagbakal sang ginatantya nga 11 milyon nga PPE set. Ginatantya nga ₱10.8 bilyon tubtub ₱17 bilyon diri ang nagkadto sa balsa sang mga garuk nga upisyal sang rehimen kag kasosyo nila nga mga kapitalista sa pagbakal pa lang sang PPE.

Napunggan sang nagligad nga bulan ang plano nga pagbakal sang rehimen sang mga *polymerase chain reaction* (PCR) machine nga nagabalor sang ₱4.3 milyon kada isa kag mga *swab test kit* nga nagabalor sang ₱1,600 kada isa halin sa Omnibus Bio-Medical Systems Inc. nga ginapaimbestigahan subong bangud sa pag-istak sang mga kagamitan medikal kag sobra nga pagpresyo.

Kon direkta nga baklon ang mga produkto halin sa kumpanya nga Sansure Biotech Inc. nga nagamanupaktura sang mga ini, mabakal ang mga makina sa balor nga ₱1.5 milyon lang, kag ang mga test kit sa balor nga ₱600 kada isa.

Napulo ka tikang kontra kahalitan kag pandemya nga dala ni Duterte sa pumuluyo

Palpak ang sabat sang rehimeng Duterte sa pandemya nga Covid-19. Hagmak sa gutom kag kawad-on sang trabaho ang pumuluyo samtang padayon nga nagapanghalit ang bayrus pagkatapos sang tatlo ka bulan nga *lockdown*.

Gin-usikan sini ang mga sakripisyo sang pumuluyo sa isa sa pinakamalawig nga *lockdown* sa bilog nga kalibutan. Wala sini ginpabaskog ang sistema sa ikaayong lawas. Wala sang ginhimo nga *mass testing* kag contact tracing. Nagapabilin ini nga bulag sa kalaparon sang impeksyon. Gingamit lang sini ang *lockdown* para ibulsa ang binilyon nga pondo, preyuron ang pumuluyo kag iratsada ang neoliberal nga mga polisiya kag pasista nga tikang nga wala sini mapasar antes ang *lockdown*.

Dapat na nga sukton ang rehimen sa pagka-inutil, korapsyon, militarismo kag sayup nga pagprayoridad sini sa tunga sang pandemya. Dapat maghiliusa ang pumuluyo para iduso ang ila mga demokratiko nga kinamatarung kag interes.

1) Iduso ang libre nga *mass testing* sa gubyerno sa baylo sang lapnagon nga kwarantina. Malaparan nga magpahulag sang mga mamumugon sa ikaayong lawas kag boluntir para sa *contact tracing*.

2) Iduso ang gilayon nga pondo para pabaskugon kag tukuron ang mga pangpubliko nga ospital kag mga pasilidad medikal, hatagan sang bastante nga gamit-proteksyon ang mga mamumugon medikal kag pataason ang ila sweldo. Iduso ang libre nga pagpaospital sa mga pasyente nga may Covid-19 para maengganyo ang mga nalatnan nga magpakonsulta.

Iduso ang pagpondo sa mga negosyo nga malaparan nga magaprodyus sang mga *testing equipment* kag mga gamit pangkaluwasan.

Dugangan ang pon-

do sang mga syentista nga Pilipino para sa pagpauswag sang bakuna.

3) Iduso ang madasig kag kumpleto nga paghatag sang ayuda nga pagkaon kag pinansyal kag pabalik sa trabaho kag palangitanan ang pumuluyo para pungan ang malaparan nga gutom. Iduso ang temporaryo nga pag-untat sang pagbayad sa sukot sa kuryente, tubig, renta kag dumilian ang pag-utod kag pagpalayas.

4) Iduso ang paghatag sang husto kag sa panahon nga datos kag kritikal nga impormasyon bahin sa pandemya. Ilunsar ang malaparan nga kampanya sa edukasyon sa mga komunidad para pataason ang syentipiko nga kinaalam sang pumuluyo. Batuan ang pagpangpresyur sang estado sa hilway nga pagpahayag nga nagabara sa ilig sang impormasyon.

5) Iduso ang pag-atubang sa kahalitan nga ginatuga sang *lockdown* sa vulnerable nga sektor pareho sa mga tigulang, may mga kahalitan (lakip ang may diperensya sa isip), mamumugon sa ikaayong lawas, nagabusong kag kababainhan sa pangkabilugan, amo man ang mga bakwit nga napalayas dulot sang militarisasyon kag mga kalamidad. Iduso ang paghilway sa mga bilanggong pulitikal kag mga ginaresto bangud naglapas kuno sa *lockdown*.

6) Kuhaon ang kontra-pumuluyo nga mga restriksyon sa pagbyahe kag trabaho. Kuhaon ang pabudlay sa mga tsekpyont. Iduso ang kahilwayan sa pagtipon sa sigurado nga paagi sa mga komunidad kag pangpubliko nga espasyo.

Iduso nga himuon nga nagakasanto, nakatarget kag madasigan ang pagpanaog sang mga kwarantina nga pang-ikaayong lawas sa pinakagamay nga masarangan nga sakup. Himuon ini sa demokratiko kag mabaton nga pamaagi, kag engganyuhon ang aktibo nga partisipasyon sang pumuluyo.

Kuhaon ang mga restriksyon sa hulag sang mga mangunguma. Iduso ang pag-atras sang mga yunit sang militar sa mga komunidad sa kaumahan nga nagadala indi lang sang kahadlok, kundi pati sang bayrus.

7) Iduso nga may sigurado nga trabahuan ang mga mamumugon kag empleyado kag ipamilit nga hatagan sila sang mga kumpanya sang gamit-pangkaluwasan kag katinlo, ipaidalom sila sa regular nga testing kag hatagan sang dugang nga hazard pay.

Hatagan sang subsidyo ang mga dyip, traysikel, bus kag iban pa para matigayon ang pagbag-o sa ila nga mga salakyan kag hatagan sila sang kumpensasyon.

8) Iduso nga pondohan ang mga eskwelahan para hilway na ini nga mabuksan. Dugang ang mga klasrum kag eskwelahan kag mga titser. May mas maligwa nga espasyo para sa isports kag paghampang.

9) Pasikaron ang ekonomya paagi sa paghatag sang subsidyo kag bulig sa mga mamumugon, mamumugon sa uma kag mga pamilya nga manubo ang kita para papagsikon ang demand kag lokal nga produksyon.

Pataason ang sweldo kag italana ang nasyunal nga minimum. Ibasura ang Labor Advisory 17 nga ginpatuman sang rehimen sadtong Mayo 16 kag nagapatugot sa mga kumpanya nga buhinan ang sweldo sang mga mamumugon sa ngalan sang pandemya. Hatagan sang suporta ang mga nagapauli nga OFW.

Iduso ang temporaryo nga pag-

"Sampung...", sundan sa pahina 6

untat sa pagpanukot sang renta sa duta, kag pagkansela sa utang sang mga mangunguma. Hatagan sang subsidyo ang mga gamay nga mangunguma para sa produksyon sang pagkaon. Libre nga ipanagtag ang duta sa mga nagatalauma.

10) Suportahan ang mga gamay nga negosyo kag mga propesyunal para makabalik sila sa trabaho sa luwas nga paagi kag padayon nga nagakita.

Temporaryo nga untaton ang pagbayad-utang sang gubyerno. Untaton ang pag-usik sa modernisasyon sang AFP kag pagbakal sang mga armas para sa kontra-insurhensya. Untaton ang pagsukot sang buhis sa idalom sang TRAIN, ibasura ang 10% buhis para sa mga produktong petrolyo kag panubun ang presyo sang mga balaklon. Untaton ang paghatag sang dugang nga insentiba sa mga daku nga negosyo samtang ginapuga ang pumuluyo. Panaugan sang buhis ang propyedad sang mga bilyunaryo nga kapitalista nga Pilipino.

AB

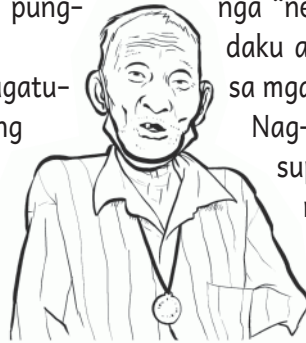
Mga drayber nga nagpanawagan sang pagbalik-byahe, ginkulong

A num ka mga drayber ang ginkulong sang mga pulis sa Caloocan City pagkatapos magprotesta sang Hunyo 2 para liwat makabyahe. Kabahin ang protesta sang pungsodnon nga kampanya para sa pagbalik-byahe sang mga dyip sa pagpamuno sang Pagkakaisa ng mga Samahan ng Tsuper at Operator Nationwide (Piston).

Lakip sa mga ginkulong si Elmer Cordero, 72, kag ang Deputy Secretary General sang Piston nga si Ruben Baylon. Gin-aresto sila sa pihak sang hugot nga pag-oberbar sang husto nga distansya sa kada isa samtang nagaprotesta.

Sa report sang rehimen, may 36,243 pa lang nga drayber ang nahatagan sini sang ayuda. Wala pa ini sa katunga sang ginatantya nga 240,000 drayber kag opereytor sang dyip sa bilog nga pungsod.

Sa Hunyo 22 pa pagatugutan nga makabyahe ang mga dyip sa Metro Manila. Ini sa pihak sang wala sang masakyan ang mga mamumugon nga ginaobligar nga

magbalik sa trabaho sang Hunyo 1 pa. Grabe nga perwisyo ang gindulot sang pagdumili nga ini sa mga kompyuter. Para makabyahe, kinahanglan magkuha sang espesyal nga permiso ang mga drayber. Prayoridad pa sang gubyerno ang pagtugot sa mga "moderno" nga dyip kumparar sa mga tradisyunal o daan nga dyip. Dugang nga paantus man sa mga tsuper ang pagbag-o sang ruta sang byahe nga ginasantos sa ginatawag nga "new normal". Suno sa Piston, daku ang maputo sa mga drayber sa mga padihut nga ini.

Nag-agum sang malapad nga suporta halin sa nagkalainlain nga personahe kag organisasyon ang panawagan nga gilayon nga hilwayon ang mga drayber.

AB

Mga OFW, gintrato nga daw basura

Mabaskog nga ginkundenar sang Migrante Philippines ang pagpatumba-ya sang rehimeng Duterte sa nagpauli nga mga overseas Filipino worker (OFW) nga nahunong sa Metro Manila bangud sa pandemya nga Covid-19. May 24,000 sa ila ang nag-agunto sa malawig nga pagkakulong sa mga pasilidad pangkwarentina bangud sa mahinay nga testing kag pagproseso sang ila mga resulta. Isa ka migrante na ang nagpakamatay. Isa ka grupo naman ang madugay nga ginpahulat sa erport malapit sa diin nagatambak ang basura, kabangdanan kon ngaa ginhambal sang Migrante nga gintrato sila sang rehimen nga daw basura.

Halin Abril, naglab-ot na sa 36,000 migrante nga Pilipino ang nagbalik sa pungsod. May 24,000 sa ila ang duha ka bulan nga nakulong sa mga nagaginutok nga kwarentina kon sa diin indi malikawan ang paglaton. Wala sang ginpanagtag sa ila nga ayuda nga pinansyal kag pagkaon ang Overseas Workers Welfare Administration. Wala sang ginhatag nga mga gamit pangkaluwasan kag

sanitasyon. Sa desperasyon nga makapauli, pila sa ila nagbayad sang ₱4,500 para maeksamen sang Philippine National Red Cross. Bisan pa man, madamo sa mga gindeklarar nga negatibo sa sakit naggwa nga positibo sang i-eksamen sila pag-abot sa ila tagsa-tagsa ka prubinsya.

Magalala pa ang amo nga kahimtangan pag-abot sang 42,000 OFW sa masunod nga mga bulan.

Ginatantya nga 400,000 na nga OFW ang nadulaan sang trabaho dulot sang resesyon nga dala sang pandemya. Gin-ako sang hepe sang National Task Force-Covid-19 nga si Gen. Carlito Galvez Jr. nga indi sila handa para sa sini kadaku nga numero sang mga OFW.

Sa nagkalainlain nga bahin sang kalibutan, masobra 5,300 na nga migrante nga Pilipino ang nagpositibo sa Covid-19. May 357 na sa ila ang nagkalapatay. Mas madamo pa ang nakulong sa ila ginatrabahuan dulot sang mga lockdown. Wala sila sang ayuda kag pagkaon kag nagapakitluoy na para buligan sila nga makapauli. Salabton ini sang mga heneral ni Duterte nga nagapangu-na sa palpak nga pag-atubang sang rehimen sa Covid-19.

AB

Kababainhan nga Pilipino, kapoy kag pigos sa idalom sang *lockdown*

Wala sang kapares nga halit ang nadangtan sang pumuluyo nga Pilipino sa halos tatlo ka bulan nga lockdown kag grabe nga pagka-inutil ni Duterte sa pag-atubang sa pandemya nga Covid-19. Ang kababainhan, ilabi na ang mamumugon nga kababainhan, ang labing nagpas-an sa kabudlay nga gindulot sini.

Ara sila sa unahan sang pagbato sa Covid-19. Babae ang 80% sang mga nars, kag daku nga numero sang mga duktor kag teknisyan. Madamo sa ila ang nalatnan na kag ara sa kwarantina dulot sang kawad-on sang nagakaigo nga gamit-pangka-luwasan. Pila ka pulo na ang napatay bangud sa impeksyon. Ginaantus nila ang 12-oras nga pagtrabaho bangud sa kakulangan sang tinawo. Madamo ang wala makapauli sa ila mga balay sa kahadlok nga ila malatnan ang ila mga anak kag pamilya, labi pa nga wala sila regular nga ginaeksamen. Sa nagtaliwan nga mga bulan, ginabalabagan sila sa mga tsekpoynit sang pulis kag sulda-do kag ginapabudlayan sa kawad-on sang pangpubliko nga transportasyon. Pinakamasubo, mas manubo sa 22% ang ginabaton nila nga sweldo kumparar sa lalaki nga nars.

Nadulaan sang trabaho kag kita ang mayorya sang mga mamumugon nga kababainhan bangud sa lockdown. Ang mga trabaho nga madamo ang babae naipit sang magsara ang mga eskwelahan, mall, upisina, hotel kag restoran. Ang mga sektor nga dali-dali nga ginbuksan ni Duterte, pareho sang konstruksyon kag mina, lunsay may trabaho nga mas madamo ang lalaki.

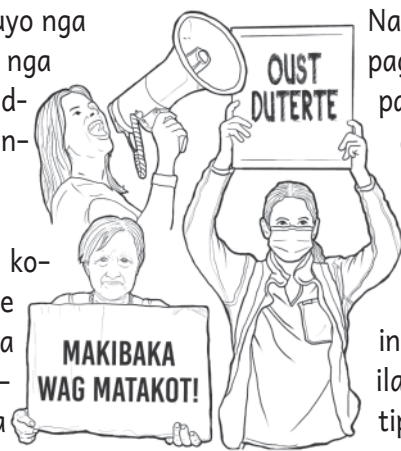
Masobra katunga sang numero sang mga impormal nga mamumugon babae. Nagatrabaho sila sa mga negosyo nga pinakaapektado sa lockdown pareho sang mga sari-sari store, parlor, tyangge kag karinderya. Sang nagligad nga tuig, mas madamo nga babae sangsa lalaki ang nagbukas sang mga gamay nga negosyo. Posible ang tanan nga ini nauto na subong.

Sa mga imol nga komunidad, mga babae ang napilitan nga magpila sang madugay para makubra ang kuripot nga ayuda. Sang 2015, apat ka milyon nga babae, kumparar sa 400,000 lalaki, ang nakalista sa programa nga 4Ps sang DSWD. Sila ang pangunahon nga nagaproblema kon paano paiguon ang gamay nga ayuda, kag kon diin mangita sang dugang nga pagkaon para sa ila mga pamilya.

Sa kaumhan, apektado ang kababainhan sa sige-sige kag nagalala nga pagsadsad sang produksyon. Mas madamo nga babae kumparar sa lalaki ang wala sang duta. Sa nagtaliwan nga mga tuig, anum sa kada napulo nga babae ang nagtrabaho bilang di bayad nga mga mamumugon sa mga agribisnes kag ulumhan. Ginpalala sang lockdown ang ila sitwasyon ilabi na nga wala na sila sang kita kag natipon, wala pa sila sang madasig nga mapangintan-an.

Ginpagrabe sang mga restriksyon sa pagbyahe kag kawad-on sang trabaho ang wala sang kasiguruhan sang kababainhan nga overseas Filipino worker (OFW). Madamo na sa ila nagatrabaho bilang kabulig sa balay, tindera kag sa iban pa nga sektor sang serbisyo nga ginapahalina sang ila mga amo. Nag-uli sila sa pungsod para lang mahunong sang madugay sa mga pasilidad pangkwarantina. Lakip sa ila ang mga nagabusong.

Wala na mahatagan sang atensyon ang pagtatap sa mga nagabusong pagkatapos itransporma ang mga ospital kag klinik padulong sa mga pasilidad pang-emerhensya.

Napabayaang man ang pag-atipan sa mga naga-pasuso nga mga iloy sa atubang sang paghitad sa maluya nga sistema sa ikaayong lawas. Madamo nga bag-o nga iloy ang indi na nakapabakuna sa ila mga lapsag batuk sa tipdas, *diphtheria* kag *polio*.

Nagdoble ang trabaho sang babae sa pagluto, paglimpyo, paghugas sang pinggan, paglaba kag pagpaninda. Sa tunga sang duha nga nagatrabaho nga ginikanan, mas masunson na ang mga nanay ang nagabuhin sang ila mga trabaho nga propesyunal agud atipanon ang mga bata o may edad. Kon ipatuman ang pagtudlo sa balay, ang mga babae ang magasalo sa dugang nga responsibilidad nga ini bisan pa may iban sila nga trabaho.

Sa sulod sang mga balay, wala sang panagang ang vulnerable nga kababainhan batuk sa abuso kag kalakasan sekswal. Nagpaandam ang United Nations nga madugangan sang 31 milyon nga kaso sang pagpang-abuso sa sulod sang mga balay kon maglawig sang anum ka bulan ang lockdown.

Sa idalom sang anti-kababainhan nga paghari ni Duterte, nagtaas na ang porsyento sang kalakasan batuk sa kababainhan antes pa man ang lockdown. Sa lista sang pulis, nagtaas sang 31% halin 2018 tubtob 2019 ang mga kaso sang pagpanglugos, kag sang 15% ang mga kaso sang pagpanakit. Kadungan sini, naglista man ang DSWD sang 55% pagtaas sang numero sang mga babae nga nagaagi sang sekswal nga pagpanghimulos. Nagagwa sa mga report bahin sa mga pulis nga nagapangayo sang sekswal nga mga pabor kabaylo sang passes kag mga menor de edad nga nadalahig sa prostitusyon.

Kaltas-buhis ang “donasyon” sang mga bilyunaryo sa panahon sang Covid-19

Adlaw-adlaw, unod sang balita ang ginahatag nga mga “donasyon” sang mga daku nga negosyo nga ginapanag-iyahan sang mga bilyunaryo nga kapitalista nga kumprador.

“Diri ang mga kumpanya namon para suportahan ang tanan nga pagtinguha, kag padayon kami nga nagapangita sang pamaagi nga makabulig kag makasuporta,” deklarasyon ni Kevin Andrew Tan, nagapamuno sang Alliance Global Group Inc., kumpanya nga nagakontrol sa Megaworld, Emperador Inc., Resorts World Manila kag McDonalds. Ginapabugal niya nga nakahatag na siya sang ₱603 milyon nga “donasyon”.

Amo man ang pagpabugal sang iban pa nga mga daku nga kumpanya pareho sang SM, San Miguel, Bloomberry, Udenna, Aboitiz, Ayala Group, Globe Telecom, Jollibee, Metro Pacific, Coca-Cola, mga kumpanya nga POGO, Filinvest, Okada Manila, Tiktok, LBC, Pepsi kag PHINMA.

Sa panahon sang pandemya kag krisis, mahambal nga maayo nga bagay nga nag-amot ang tanan, ilabi na ang mga bilyunaryo, para makabulig sa pagtinguha sang pungsod nga pangibabawan ang pamahog sang paglapta sang Covid-19. Pero ang pamangkot: Tampad nga bulig gid bala ang subong nagalab-ot na sa ₱20 bilyon halin sa mga daku nga kumpanya?

Ang simple nga sabat: Indi.

Base sa Revenue Regulation No. 9-2020 nga ginpagwa sang Bureau of Internal Revenue (BIR), ang mga donasyon nga kwarta, kagamitan kag suplay sa ikaayong lawas, relief goods, kag ang pagpagamit sang mga propyedad “mahimo nga tingub nga mabuhin sa buhis sa kabilugan nga kita sang mga nag-amot sa korporasyon o indibidwal”.

Ang mga donasyon mahimo nga ginhatag sa nasyunal nga gubyrerno o anuman nga ahensya sini, lakip ang mga lokal nga gubyrerno o mga korporasyon sang gubyrerno, o bisan

sa mga rehistrado nga NGO, makatawo nga organisasyon, institusyon o pundasyon. Buot silingon, bisan ang mga donasyon nila sa kaugalingon nga mga foundation mabuhin sa ila nga buhis.

Gani ang mga “pagkaon” sang Jollibee kag sang McDonalds, ang mga PPE kag *relief goods* nga “hatag” sang mga daku nga kumpanya, sa aktwal, pagabayaran sang gubyrerno sa porma sang pagbuhin sa buhis.

Sang Abril 22, gin-anunsyo sang Department of Transportation nga pagabayaran sini sang ₱35 milyon si Dennis Uy para sa duha ka bulan nga pagpagamit sang duha ka barko sang 2GO bilang pasilidad para sa pagkwarantina sa magapauli nga mga OFW. Masunod nga adlaw, nagpabugal si Uy nga indi na siya magpabayad kag siya na lang ang magagasto. Ang matuod, mas daku ang makuha ni Uy kon ibuhin na lang nga buhis ang ginsiling niya nga ₱260 milyon nga pagagastuhon niya.

Maluwas sa mabuhin nga buhis sa ila nga mga donasyon, nahimo man sang mga kumpanya nga ini nga padayon nga pagakitaan ang mga propyedad nila nga nauntat sa panahon sang pandemya. Lakip diri ang mga lote o bilding nga ginpagamit sa ginapabugal nga mga “mega-swabbing” center sa Mall of Asia Arena nga ginapanag-iyahan sang pamilya nga Sy, sa Enderun Tent sa Taguig nga ginapanag-iyahan sang Udenna Corporation ni Dennis Uy, kag sa Philippine Arena sa Bulacan nga ginapanag-iyahan sang Iglesia Ni Cristo. Nadalahig man sa pagtukod sang “mega-swabbing” center sa Palacio de Maynila ang mga Yap, Ayala, Razon kag Villar.

Sa mga pahayag sang gubyrerno, lubos ang pagpasalamat sa mga

kumpanya nga ini. Ang matuod, ang “bulig” nga ini pagabayaran sang gubyrerno sa balor nga ₱511 milyon kag pagapas-anon sang pumuluyo.

Paagi sa mga “donasyon” nga ini, nahimo man nga mabaligya sang mga daku nga kumpanya nga ini ang ila nga mga produkto sa panahon nga untat ang ekonomya kag negosyo. Maluwas diri, nakakuha man ang mga kumpanya nga ini sang libre nga anunsyo sa radyo kag telebisyon sang gubyrerno kon sa diin adlaw-adlaw sila nga ginapasalamat.

Para sa mga kapitalista, wala gid sang libre o ginahatag nga wala sang kabaylo. Ang mga “donasyon” nga ginapaagi sa nagkalainlain nga ahensya sang gubyrerno puhunan nga “utang nga kabalaslan” nga mahimo nila nga sukton sa mga kahigayunan nga kinahanglanon sini ang pabor sa palaabuton. Halimbawa, ginpahanumdom sang Filinvest Corporate City Foundation ang donasyon sini nga mga test kit sa lokal nga gubyrerno sang Muntinlupa engkaso magtuhaw ang mga halambalanon sa mga ginapanag-iyahan sini nga duta sa nasambit nga syudad.

Daku ang papel sang mga daku nga kapitalista sa mga programa sa Covid-19 sang rehimeng Duterte. Bisang pagdumala sa pagpangita kag pagproseso sang datos sang Department of Health (DOH) ginkontrata sa Thinking Machines Inc., isa ka kumpanya nga ginrekomenda sang Filinvest Corporation.

Ang nagapundo naman nga programa para sa *contact tracing* nga *staysafe.ph* ginhimo sang Multisys, kasosyo ang iban pa nga mga pribado nga kumpanya. Ang programa nga ini para sa malaparan nga pagpanilag sang mga indibidwal sa ngalan sang pagpadasig sang *contact tracing*. AB

Sosyalismo kag pag-atipan sang ikaayong lawas

Ang konsepto sang responsibilidad sang gubyrerno sa pag-atipan sa ikaayong lawas sang pumuluyo una nga gintib-ong sang Russia (sang ulihi ang pederasyon nga Soviet Union) sa idalom sang sosyalista nga estado kag pagpamuno sang lider komunista nga si Vladimir Lenin. Sadtong 1920, gin-deklarar niya: “Gin-umpisahan naton ang isa ka dungganon nga gera, isa ka gera nga indi naton gilayon pagatapuson. Ini isa ka wala sang dugo nga gera nga ginasulong sang mga hukbo sang mamumugon batuk sa gutom, tugnaw kag tipus, isa ka gera para sa isa ka muklat, maalam, may bastante nga pag-kaon kag mapagros nga Russia.”

Antes natukod ang sosyalismo sa Russia, wala sang pungsod ang may sistema para sa pangkatilingban nga pag-atipan sa ikaayong lawas. Lapnagon sadto ang balatian kag mga epidemya sang makalalaton nga balatian bangud sa masami makaluluoy, mahigko kag gutok ang puluy-an sang mga mamumugon kag masang anakbalhas. Ang mga duktor paiya-ya, o indi gani ginapondohan sang mga buhat sa kaluoy o relihiyoso nga institusyon. Madamo sa mga tawo ang wala nakabaton sang atensyon medikal.

Ginbag-o ini sang sosyalismo kon sa diin ang ikaayong lawas sang banwa ginabilang nga responsibilidad sang estado. Sa tunga sang pandemya nga Spanish flu, ginsugu-

ran sang Soviet Union sadtong 1919 ang sentralisado nga serbisyo sa ikaayong lawas para sa tanan. Gintukod ang People’s Commissariat for Public Health para mag-atipan sa ikaayong lawas sang pumuluyo.

Sadtong 1924, gin-deklarar sang gubyrerno nga Sobyet ang panan-awan nga ang mga duktor “dapat may ikasarang nga tun-an ang kahimtangan pangproduksyon kag pangkatilingban kon ngaa nagatuhaw ang balatian indi lang para bulngon ang sakit, kundi para tumuron ang mga pamaagi nga likawan ini.”

Nagsunod sa inagihan sang Soviet Union ang mga kapitalista nga pungsod sa Europe kag iban nga bahin sang kalibutan. Nangin base-

han nga marka ini sang sosyalista nga sistema sadto sa China kag sa daku nga bahin sang kalibutan. Ang halimbawa sang Soviet Union nangin inspirasyon sang mga mamumugon kag masang anakbalhas sa bilog nga kalibutan para baktason ang dalan sang sosyalista nga rebolusyon.

Sa US kag pati sa anay mga sosyalista nga pungsod, pila ka dekada na nga ginabakbak sang neoliberalismo ang sistema sang pangpubliko nga ikaayong lawas. Bangud diri, ang labing madamo nga pumuluyo indi makabaton sang bastante nga serbisyo sa ikaayong lawas. Sa Cuba lang, kag pila ka pungsod nga padayon nga nagatib-ong sang sosyalismo, makita ang malambo nga sistema sang pag-atipan sang estado sa pangpubliko nga ikaayong lawas.

Ginapakita sang pandemya nga Covid-19 indi lang ang kakinahanglanon para pabaskugon ang sistema sa ikaayong lawas, kundi tukuron ang isa ka tunay nga demokratiko nga estado nga tunay nga nagapraporidad kag nagaamlig sa interes kag kaayuhan sang pumuluyo. AB

Utang sang pungsod, naglab-ot na sa ₱8.7 trilyon

GINAHINGALITAN SANG ADIK sa utang nga rehimeng Duterte ang pandemya nga Covid-19 para makakuha sang mga daku nga pautang sa tabon sang liwat nga pagpasikad sa ekonomya kag paghatag sang pang-emerhensya nga ayuda. Sa sulod lang sang tatlo ka bulan, nag-utang ang rehimen sang \$5.5 bilyon (₱275 bilyon) halin sa mga bangko kag imperyalista nga institusyon pinansyal. Bangud diri, naglab-ot na sa ₱8.7 trilyon ang pungsodnon nga utang nga pagabayaran sang pumuluyo. Nagakahulugan ini sang ₱79,945 nga utang sang kada Pilipino, mas mataas sang 27% sadtong una nga nagpungko si Duterte sa poder.

Pinakaulihi sa mga utang ang \$750 milyon (₱37.5 bilyon) sang rehimen halin sa Asian Infrastructure Investment Bank kag Asian Development Bank (ADB). Nauna na diri ang \$1.7 bilyon (₱85 bilyon) halin sa ADB kag \$700 milyon (₱35 bilyon) halin sa World Bank. Natalana man magabaligya ang rehimen sang mga bono o papeles sa pagpangutang sang tubtub \$2.35 bilyon (₱117.5 bilyon).

Pope Francis: Pondo sa pagbakal sang armas, italana sa pagpanalawsaw

NAGPANAWAGAN SANG MAYO 31 si Pope Francis nga “matandog tani ang konsensya sang mga lider agud sa sini ang tuman kadaku nga kantidad para sa pagbakal sang mga armas italana sa pagpasulong sang pagpanalawsaw agud nga malikawan ang mga kalamidad sa palaabuton.”

Siling niya, ginakinahanglan sang mga lider nga maglantaw sa malayo, buligan ang mga nagaantus subong kag magpatuman sang pangmalawigan nga mga solusyon nga sosyo-ekonomiko.”

Ginsuportahan sang PKP ang panawagan ni Pope Francis. Siling sang Partido, isa ini ka gilayon nga panawagan ilabi na sa atubang sang nagapasingki nga militarismo kag pasismo sang mga gubyrerno sa nagkalainlain nga parte sang kalibutan samtang nagapanghalit ang pandemya.

Lakip diri ang rehimen ni Rodrigo Duterte nga nagtulod sa pagbakal sang bag-o nga mga helikopter, bomba, kanyon kag iban pa nga gamit panggera batuk sa pumuluyo. Santo sa panawagan sang Santo Papa, dapat ipanawagan sang pumuluyo nga Pilipino nga isaylo ang pondo panggera ni Duterte sa pagpanalawsaw kag pagpatuman sang mga ti-kang sa ikaayong lawas kag ekonomya para mabuhinan ang kabudlayan nga ginaantus nila.

“Indi ako makaginhawa...”

Ang kaakig sa likod sang mga protesta sa US

Adlaw-adlaw ang mga protesta sang pumuluyo nga US sa tanan nga estado sang pungsod umpisa nga mapatay sang pulis ang itom nga Amerikano nga si George Floyd sang Mayo 25. Sa tunga sang pandemya, nagbaha sa karsada ang linibo nga pumuluyo para kumprontahon ang pulis kag ipaabot ang nagaawas nila nga kaakig. Naghiliusa sa ila ang pumuluyo sa 20 pungsod. Naghiliusa sila sa panawagan nga Black Lives Matter (may kahulugan ang kabuhi sang mga itom) bilang sabat sa rasismo nga ginabatas sang mga itom bangud sa duag sang ila nga panit kag tindog sa katilingban nga Amerikano. Lakip sa mga nakig-isa ang International League of Peoples’ Struggle. Nag-upod man sa mga protesta ang Anakbayan-USA.

Si Floyd, 46, mamumugon nga nawad-an sang trabaho bangud sa lockdown sang gubyerno sang Minnesota kaangut sang Covid-19. Ginaresto siya sang apat ka pulis sa suspetsa nga peke ang kwarta nga ginbayad niya sa tindahan. Napatay siya dulot sang pagluhod sang isa ka pulis sa iya nga liog sang halos siyam ka minutos. “Indi ako makaginhawa” ang ulihi niya nga mga hambal. Ini man ang nabatyagan sang madamo nga itom sa US sa malala nga rasismo kag mga rasista nga pagpatay sa pungsod. Suno sa awtopsiya, positibo si Floyd sa Covid-19.

Sobra nga kaakig

Nagalala ang rasismo partikular batuk sa mga itom nga Amerikano sa idalom sang pasista nga gubyerno ni US President Donald Trump kag pagpanulsol niya sang pagkangil-ad sa mga itom, kababainhan kag mga minoritya. Sa una nga tuig pa lang sang iya nga pagdumalahan, nagtaas sang 13% ang mga *hate crime* (mapintas nga krimen nga ginaduso sang pagkangil-ad sa sahi, relihiyon, kasarian, o iban pa). Signipikante pa nga nagdaku ang tantos nga ini sa masunod nga mga tuig, kon sa diin halos katunga sa mga biktima mga itom.

Umpisa naman Enero 2015 tubtob Mayo 2020, indi magnubo sa 1,260 itom nga Amerikano ang gintiro kag napatay sang mga pulis. Wala pa nalakip sa datos nga ini ang mga napa-

tay samtang ara na sa kustodiya nila o ginpatay sang pulis sa iban pa nga pamaagi, pareho sang nangin kaso ni Floyd.

Sa kasaysayan sang US, panapanahon may ara nga pag-ibwal sang kolektibo nga kaakig sang pumuluyo dulot sang rasista nga pagpatay sa mga itom. Ang mga protesta sa in hustisya sa rasa sining ulihi, kag partikular sa brutal nga pagpatay sang pulis sa mga itom, ginpaibwal sang magkasunod nga kaso nga nagbiktima kay Floyd kag 83 iban pa sa sulod lang sang tuig nga ini.

Mas madalom nga kaakig

Sobra pa diri, ang nagalupok nga mga protesta hugot nga kaangot sa pang-ekonomya nga in hustisya nga pangunahon nga nagapaantus sa mga itom. Labi ini nga nagtingkad sa panahon sang pandemya nga Covid-19, kon sa diin masobra 1.8 milyon na ang nagmasakit sa US, kag masobra 100,000 na ang nagkalamatay.

Sa numero sang mga napatay sa Covid-19 sa pungsod, nagalab-ot sa sangkatlo ang itom, bisan pa 13% lang sila sang populasyon. Ang ini nga bulnerabilidad indi dulot sang ila nga rasa, kundi epekto sang kapaslawan sang gubyerno nga US nga magsabat sa krisis sa ikaayong lawas, kag nakatrensera na nga mga polisiya sa pungsod. Antes pa man maglapta ang balatian ginaantus na sang mga itom ang manubo nga

sweldo, kawad-on sang serbisyo sa ikaayong lawas, disempleyo, pabalay kag iban pa nga basehan nga kinahanglanon.

Ginabug-os man sang mga itom ang daku nga bahin sang masobra 21 milyon mamumugon nga Amerikano nga nawad-an sang trabaho pag-abot sang Mayo. Nagalab-ot na subong sa 16% ang porsyento sang disempleyo sa US, nga mas malala sangsa krisis sa pinansya sang 2008. Sa padayon nga pagluya sang ekonomya sa US kag ginalauman nga magalala ini, pinakamabug-at ang bunal nga maagyan sang mga itom. Pila ka beses nga mas makakig sa ila ang krisis sa pangabuhian sangsa bayrus o rasismo.

Nagakatabo man ang adlaw-adlaw nga mga protesta sa atubang sang pasismo sang gubyerno nga Trump. Ang mga paghulag ginapartisipahan indi lang sang mga itom kundi sang mamumugon kag nahanunga nga sahi halin sa nagkalainlain nga rasa. Ginbuyagyag ni Trump ang kaugalingon bilang mapintas nga pasista nga determinado nga pahipuson kag tapnaon ang nagadaku nga mga protesta. Nagatuhaw ang pasista nga pinakaubod sang gubyerno nga US samtang nagakamudmod ang dekorasyon sini nga burges-demokratiko.

Sa kahadlok nga maglapad pa ang mga protesta, ginatake ang mga ini sang mga pwersa sang estado gamit ang teargas, mga goma nga bala, wisik sang kemikal kag iban pa nga mapiguson nga paagi. Ginpahulag man ang National Guard sa madamo nga lokal nga gubyerno sa US para pabaskugon ang pulisya sa pagtapna sa mga ini. Nagpanaog man sang mga *curfew* apang wala sini mapunggan ang pagdagsa sa karsada sang akig nga pumuluyo.

Nagalab-ot na sa 500 ang ginaresto, lakip ang 20 mamahayag. Pila ka pulo pa nga mamahayag ang naigo man sang *tear gas*, goma nga bala kag *pepper spray*. AB

2 lider-masa, brutal nga ginpatay sa Eastern Visayas

Duha ka lider-masa ang magkasunod kag brutal nga ginpatay sang mga ahente sang estado sa Eastern Visayas sang Mayo. Pareho nga ginpa-andaman kag ginbansagan nga mga kriminal kag terorista sang National Task Force to End Local Communist Armed Conflict (NTF-ELCAC) ang mga biktima.

Sang Mayo 28, nakit-an ang bangkay ni Carlito Badion (Ka Karlits), pungsodnon nga pangkabilugan nga sekretaryo sang Kalipunan ng Damayang Mahihirap (Kadamay), sa Pagsanga-an, Riverside, Ormoc City, Leyte. Gindukot sang mga armado nga lalaki si Badion sang Mayo 26 kag ginapatihan nga gindala sa Barangay Guintigui-an kag didto gintortyur. Suno sa mga nakakita sa lawas, posible nga napatay ang biktima sa lampos sang kahoy sa ulo. Si Badion may diperensya sa tiil bangud sa polio.

Kilala si Badion bilang lider sa paghimakas sang mga imol sa syudad, lakip sa mga barikakang bayan batuk sa demolisyon, okupasyon sang napabay-an nga mga balay kag sa mga kampanya para sa pabalay. Nanguna man siya sa pagpakamalaut sa Oplan Tokhang kag kontra-imol nga “gera kontra-droga” ni Duterte.

Ginpaggwa sang mga pulis ang kaso bilang simple nga pagpangawat

kag pagpatay agud tabunan ang pangpulitika nga motibo sa pagpatay sa kilala nga lider masa.

Sang Mayo 29, ginpatay sang mga elemento sang 43rd IB ang lider-mangunguma nga si Allan Aguilando (Mano Boy), tagapangulo sang Northern Samar Small Farmers Association, sa Barangay New Rizal, Catarman, Northern Samar. Ginluthang siya sa likod sang iya ulo. Ginlabo man ang iya guya.

Ginpamunuan ni Aguilando ang mga kampanya batuk sa militarisasyon kag magkasunod nga delubyo nga nanghalit sa prubinsya. Nanguna man siya sa martsa sang mga Samareno nga mangunguma padulong Metro Manila sang 2016 kag 2018 para pasabton sa kapabayaang sang rehimen kag manawagan sang ayuda. Para makakubra sang premyo, ginpaggwa sang 43rd IB nga lider kuno sang hukbong bayan ang biktima kag

naluthang sa isa ka engkwentro.

Pag-aresto. Sa Las Navas, ginbutabutahan, gingapos kag ginaresto sang mga elemento sang 803rd IBde sanday Carlos Baluyot, Alvino Lucapa kag isa menor-de-edad sa Barangay Logging sang Hunyo 1. Si Baluyot lider sang Alyansa san mga Parag-uma Kontra-kagutom san Las Navason nga aktibo nga nagapakamalaut sa militarisasyon sa ila komunidad.

Sa Western Samar, gindakup sang mga suldado ang mga mangunguma nga sanday Cosme Cabangunay kag iya mga anak nga sanday Jevie kag Jason sang Mayo 27 sa Barangay Canvais, Motiong.

Samtang, gindukot sang mga elemento sang 85th IB ang mga mangunguma nga sanday Marvin Lotero kag Wilmar Marinas sa Barangay Mabini, Lopez, Quezon sang Hunyo 2. Wala pa sila makit-an tubtub subong.

Tanan nga gindakup ginakusahan nga mga katapu sang hukbong bayan.

Pagpanunog sa Opol kag iban pa nga kabutigan

GIN-ATHAG SANG BAGONG Hukbong Bayan (BHB)-Misamis Oriental nga indi imbolbado ang Pulang hukbo sa ginbalita nga pagpanunog sang armado nga tawo sa apat ka balay kag simbahan sa Barangay Limonda, Opol sang Mayo 28. Daku ang posibilidad nga ang pagpanunog kahimuan sang 403rd IB nga nagbalita nga nagsinggit pa kuno sang “Mabuhay ang NPA” ang mga kriminal. Solo ang mga suldado ang ara sa lugar sa panahon nga ina.

Ginpanginwala man sang BHB sang Northeastern Mindanao Region nga napatay sanday Ka Maria Malaya kag Ka Joaquin Jacinto, pareho nga tagapamaba sang rebolusyonaryo nga kahublagan, sa “serye sang inaway” sang Mayo 14-19. Ginpaggwa sang 401st IB nga napatay ang duha ka kaupod, kadungan sang 18 pa, para pataason ang makuha nila nga padya sang Mayo 28. Antes sini, gintanyagan ni Duterte sang ₱2 milyon ang sin-o man nga “makatudlo” sang mga “kumander” sang kahublagan.

AFP nag-usik sang ₱25 milyon sa 1-adlaw nga atake

NAG-USIK SANG ₱25 milyon ang Armed Forces of the Philippines (AFP) halin sa pondo sang banwa sa ginlunsar sini nga atake sang Mayo 14 sa Sityo Hayon, Libas Sud, San Miguel, Surigao del Sur.

Sa isa ka adlaw nga atake, walo ka bomba nga tig-230 kilo ang ginhulog sang mga panggera nga eroplano nga FA-50. Maluwas diri gin-istraping sang kalibre .50 masinggan ang lugar, anum ka beses nga ginkanyon kag 24 beses nga ginbomba sang mga helikopter. Indi magnubo sa ₱22.4 milyon ang gingasto sang militar para diri. Nagalab-ot man sa ₱2.5 milyon ang gingasto sa pagpalupad sang mga helikopter kag FA-50. Gintantya nga ₱20 milyon pa ang gingasto para sa sweldo, pagkaon, hazard pay sang may 600 suldado kag pulis.

Ang atake sang Mayo 14 kabahin sang 20-adlaw nga operasyon kombat sang militar kag pulis sa lima ka banwa sa dulunan sang Surigao del Sur kag Agusan del Sur. Ginbomba sini ang isa ka hedkwarters sang BHB.

Ginhatagan pasidungog sang BHB-NEMR ang lima ka Pulang hangaway nga napatay sa mabaskog nga atake sang AFP. Kadungan sini, ginkilala man sang BHB sa rehiyon ang iban pa nga martir nga naghalad sang kabuhi sa nagtaliwan nga duha ka bulan.

100 Lumad, gin-aresto sa Northern Mindanao

Masobra 100 Lumad ang gin-aresto sa nagkalainlain nga bahin sang Northern Mindanao sa mga operasyon kombat sang Armed Forces of the Philippines (AFP) sa nagligad nga tatlo ka bulan.

Pinakamatingkad diri ang pag-aresto sang 88th IB sang Mayo 18 sa masobra 100 mangunguma kag Lumad sang Sityo Balaas kag Airburn sa Barangay Mabuhay; kag Nabangkal sa Barangay Magkalungay, San Fernando, Bukidnon. Gin-akusahan sila nga mga katapu sang hukbong bayan kag gindetiner sa hedkwarters sang 88th IB sa Maramag.

Nagbakwit man ang 700 residente sang Sityo Sta. Rita kag San Roque sa Barangay Sinanglanan, Malaybalay City dulot sang mabaskog nga operasyon militar sa ila komunidad sang Mayo 14. Dala ang ila mga ginasadog

nga hayop, nagsangtwaryo sila sa kaiping nga Sityo Malapgap.

Naglab-ot sa 645 tropa sang 8th, 88th, 60th kag 56th IB ang naglunsar sang nakapokus nga operasyon militar sa Malaybalay City, San Fernando kag Cabanglasan.

Sa Agusan del Norte, gin-aresto sang mga elemento sang 23rd IB sang Mayo 16 sa Sityo Cabalalahan, Guinabsan, Buenavista ang duha ka nagabusong nga ginkilala nga sanday “Apay” kag “Wena”. Ginadetiner subong ang mga biktima sa hedkwarters sang 23rd IB sa pareho nga banwa. Indi man maathag kon ano nga kaso

ang igapasaka kontra sa ila.

Pagsunog sa kabalayan, eskwelahan

Ginbalita sang Marso 16 ang pagsunog sang mga elemento sang militar sa mga balay kag eskwelahan elementarya sang mga Lumad sa Barangay San Vicente, Esperanza, Agusan del Sur. Ginhimo ang pagpanunog pagkatapos ang isa ka misengkwentro nga nagresulta sa lima ka kaswalti nga suldado. Isa ka adlaw antes sini, nagbakwit ang mga residente sang nasambit nga komunidad dulot sang mabaskog nga operasyon kag kalakasan sang militar. Anum ka Lumad ang gin-aresto sang militar agud interogahon. **AB**

Komboy sang ICRC, ginpresyur sang militar

GINPAPONDO KAG arbitraryo nga gindetiner sang mga elemento sang 9th Special Forces Company kag pulis ang komboy sang International Committee of the Red Cross sa Lianga, Surigao del Sur sang Mayo 29. Ginreport man nga sakay sini ang duha ka pilason nga Pulang hangaway nga sanday Jea Angeles Perez kag Noel Dadang. Ang ginhimo nga pagbalabag kag pagdetiner sa anuman nga salakyan nga may simbolo nga krus nga pula labag sa internasyunal nga makatawo nga layi.

Pagkatapos sang interogasyon, gingwardyahan na sang militar ang komboy sa pagbyahe sini padulong sa isa ka bululngan sa Tagum City. Nagapabulong subong ang duha sa nasambit nga lugar pero bantay-sarado sang militar.

Mga opensiba sang CPI-Maoist

NAPULO’G ANUM KA ARMAS, mga ammunition vest, magasin, bala kag radyo pangkomunikasyon ang nakumpiska sang mga Pulang hangaway sang Communist Party of India (CPI)-Maoist sa madinalag-on nga ambus sa Minpa, Sukma District sang Chattatisgarh sang Mayo 21. Napulo’g pito ka jawan (pulis) ang napatay kag 15 man ang napilasan.

Duha ka pulis man ang napatay kag tatlo ang napilasan sa ambus sang mga Pulang hangaway sa Gadchiroli District, India sang Mayo 17.

Ang mga aksyong militar nga ini ginlunsar sang CPI-Maoist bilang silot sa mga pulis nga nagapalayas sa mga komunidad para sa pagsulod sang mapanghalit nga mina.

Hilwayon si Huzaifa Halabiya Bader!

NAGPAHAYAG SANG pagpakig-isa ang Partido Komunista sang Pilipinas sa panawagan sang pumuluyo nga Palestinian sa paghilway kay Huzaifa Halabiya Bader nga arbitraryo nga gin-aresto sang gubyernong Israel sang Mayo 25. Si Bader, nga una na nga gin-aresto sang Hunyo 2018 nahilway sang Disyembre 2019, liwat nga gindetiner nga wala sang kaso kag pagbista.

Lakip si Bader sa nagalab-ot sa 5,000 Palestinian nga bilanggo pulitikal nga gin-aresto kag gindetiner subong sang gubyernong Israel. Ginatantya nga 500 sa ila ara sa idalom sang “administratibo nga detensyon”, nga ginpahumot nga tawag sang Israel sa detensyon sang mga Palestinian nga gindakop nga wala sang kaso kag pagbista.

Ang madugo nga rekord sang Elbit Systems

PANGUNAHON NGA NAKABENEPISYO sa maduguon nga pagsalakay kag pagsakup sang Israel sa Palestine ang Elbit Systems, ang pinakadaku nga kumpanya nga Israeli nga nagamanupaktura sang kagamitan panggera. Naghugakom ini sang tuman kadaku nga ganansya paagi sa pagsuplay sang armas sa mga pwersa militar sang Israel sa maduguon nga pagpigog sa pumuluyo nga Palestinian.

Lakip sa ginamanupaktura sini ang Hermes 450 *drone* nga may kapasidad nga magdala kag magpaulan sang mga misayl nga Hellfire. Lakip ini sa mga pangunahon nga armas nga gingamit sang Israel sa pagsalakay sa Gaza Strip sang 2014. Naglab-ot sa 2,314 sibilyan ang napatay kag 17,125 ang napilasan sa nasambit nga pagsalakay. Lakip sa mga napatay ang 164 bata.

Nagalab-ot na sa 28 ang mga gubyerno nga nagagamit sa mga *drone* sang Elbit. Lakip diri ang Pilipinas nga nagbakal sang 12 *drone* (tatlo nga Hermes 450 kag siyam nga Hermes 900) sang 2017 sa idalom sang AFP Modernization Program. Nagabalor ang mga *drone* sang ₱8 bilyon sa kabilugan. Duha ka Hermes 450 na ang napadala sang kumpanya sa Pilipinas sang nagligad nga tuig.